

RAPORT DE CERCETARE

BENEFICIAR:

CENTRU EUROREGIONAL
PENTRU DEMOCRAȚIE
TIMIȘOARA

STUDIU:

*„Transparență în interes comunitar.
Proiect pentru creșterea gradului de
responsabilizare și transparentizare a
instituțiilor publice din județul Timiș”*



Transparență în interes comunitar

Raport de cercetare

Metodologia studiului

Studiul de față a presupus investigarea a trei categorii (populația adultă, reprezentanții instituțiilor administrației publice locale, reprezentanții ONG-urilor), principali actori ai dialogului public și a vizat evaluarea gradului de cunoaștere, informare, interes și participare civică a tuturor celor implicați, evaluarea modului de utilizare a instrumentelor normative în exercitarea anumitor drepturi civile (accesul la informații publice, participare la luarea deciziilor de interes public, accesul la finanțare publică pentru proiecte de interes local).

Arealul investigat a cuprins toate unitățile administrativ-teritoriale (comune/orașe) din cele trei microregiuni ale județului Timiș, *Sud*, *Est* și *Vest*:

- microregiunea *Sud*: Deta, Ciacova, Gătaia, Birda, Banloc, Denta, Jebel, Liebling, Moravița, Pădureni, și Voiteg,
 - microregiunea *Est*: Jimbolia, Comloșu Mare, Lenauheim, Cărpiniș, Cenei, Uivar și Săcălaz,
 - microregiunea *Vest*: Traian Vuia, Mănăștiur, Dumbrava, Făget, Fârdea, Bethausen și Margina,
- Au fost elaborate trei subeșantioane pentru fiecare din cele trei microregiuni, cu următoarea distribuție a numărului de subiecți:

Aria	Populația adultă	Reprezentanții instituțiilor APL	Reprezentanții ONG-urilor
Sud	241	22	-
Est	260	14	2
Vest	200	14	11
Total	701 / 627 în eșantionul reprezentativ pentru întreaga populație	50	13 / au mai fost intervievate 10 ONG-uri din municipiul Timișoara

Ancheta realizată în rândul populației adulte

Aspecte generale

Un prim indicator al stării de spirit a populației investigate l-a constituit evaluarea satisfacției generale față de viață. Aprecierea subiecților e una echilibrată, 33% dintre ei considerându-se satisfăcuți față de modul în care trăiesc, 25% considerându-se nemulțumiți și 41% alegând varianta mediană, a unei aprecieri neutre.

Percepția modul în care au evoluat condițiile de viață în ultimul an sunt ușor pozitive, în condițiile în care 31% dintre cei intervievați consideră că trăiesc mai bine decât în urmă cu 12 luni, 16% declară că trăiesc mai prost iar 52% consideră că viața lor e la fel cu cea din urmă cu un an. În schimb previziunile pentru următorul an denotă un optimism semnificativ, 37% dintre subiecți considerând că viața lor va fi mai bună peste următoarele 12 luni, 36% considerând că viața lor nu se va schimba și numai 18% declarându-se pesimiști cu privire la evoluția modului de trai din următorul an.

Cine sunt cei care sunt cei mai satisfăcuți de modul de viață? Analiza datelor ne indică o serie de categorii socio-demografice mai mulțumite de felul în care trăiesc:

- dacă la nivelul celor trei microregiuni ponderea celor mulțumiți e cvasi-similară, cei din mediul rural se declară într-o mai mare măsură satisfăcuți de viață decât cei din mediul urban,
- bărbații (38%) și tinerii de 18-30 ani (42%) sunt mai mulțumiți de condițiile de viață decât femeile (28%) sau vârstnicii de peste 70 ani (21%),
- cei cu studii superioare (52%), cei cu un status ocupațional ridicat (patroni, manageri, personal cu studii superioare) (48%) sau cei cu venituri lunare personale medii-ridicate, de peste 500 RON (39%) se declară mai satisfăcuți de modul de viață decât cei cu un capital educațional scăzut, de maxim 8 clase (21%), persoanele active fără loc de muncă, șomeri sau casnice (22%), pensionari (26%) ori cei cu venituri lunare personale mici, de sub 500 RON (21%).

Cine sunt optimiștii?

- optimiștii provin într-o mai mare măsură din microregiunea de Vest (46%) sau din Est (39%), din satele aparținătoare orașelor (46%) sau comunelor (43%),
- bărbații (43%) și tinerii de 18-30 ani (43%) sau adulții de 31-50 ani (45%) sunt mai optimiști în privința evoluției vieții în următoarele 12 luni decât femeile (35%) sau vârstnicii de peste (23%),
- cei cu studii superioare (59%), cei cu un status ocupațional ridicat (63%), românii (40%) și cei cu venituri personale mari, de peste 1000 RON (51%) se declară mai optimiști decât categoriile complementare.

Cei mai satisfăcuți de propria viață sunt posedă un capital social¹ semnificativ mai mare decât cei mai puțin satisfăcuți. Și optimiștii posedă, de asemenea, un capital social semnificativ mai ridicat decât pesimiștii.

Un alt aspect investigat în această secțiune l-a constituit evaluarea frecvenței de performare a unor activități de timp liber (consum media, lectura cărților, discuții pe teme politice sau economice).

La nivel cotidian, vizionarea emisiunilor TV, audiența radio și lectura ziarelor constituie principalele preocupări ale populației investigate. Ele sunt urmate de discuțiile pe teme politice și economice sau navigarea pe Internet în timp ce lectura cărților e o activitate desfășurată zilnic de un segment foarte redus de indivizi.

Activitățile neperformate de cei mai mulți dintre subiecți sunt navigarea pe Internet, nepracticată de trei sferturi dintre cei intervievați, lectura cărților, nepracticată de ceva mai mult de jumătate dintre subiecți și discuțiile despre politică, evitate de ceva mai mult de o treime dintre respondenți.

Concluzii:

- deși se declară într-o aceeași măsură satisfăcuți de condițiile de viață, locuitorii celor trei microregiuni manifestă un optimism diferit în privința modului de evoluție a condițiilor de viață de următorul an,
- posesorii diverselor tipuri de capital (educațional, ocupațional, fiziologic - de vârstă, financiar, social) se declară mai satisfăcuți de modul de viață și sunt mai optimiști în privința evoluției condițiilor de viață din următorul an,
- consumul media (TV, radio, ziare) constituie principala activitate cotidiană de informare. Accesarea rețelei Internet constituie încă o activitate de nișă în arealul investigat.

Cunoaștere

Un prim indicator al capitalului informațional cu privire la instituțiile APL și mecanismele publice aflate la dispoziția cetățenilor e constituit de identificarea instituțiilor APL. Numai 59% dintre respondenți au indicat o instituție a administrației publice locale, în timp ce 40% nu au reușit să denumească o astfel de instituție. 57% dintre subiecți au menționat „Primăria”, 13% au menționat „Consiliul local” iar segmente cuprinse între 1% și 7% au menționat alte instituții locale, unele aflate în subordinea instituțiilor APL, dar care nu sunt asimilate instituțiilor APL : Poliția-Jandarmeria, Finanțele-Fiscul, Școala-Biblioteca, Dispansarul-Spitalul. În ansamblul populației 58% dintre subiecți au indicat în mod corect cel puțin o instituție APL.

Analiza modului de identificare a instituțiilor APL ne indică:

- diferențe semnificative între locuitorii microregiunilor Sud și Est, pe de-o parte, și cei din Vest. Dacă din rândul primilor circa 52% au menționat corect cel puțin o instituție, 83% dintre vestici au menționat corect o instituție APL,

¹ Capitalul social a fost calculat prin analiză factorială (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.869, utilizându-se cei basteria de itemi S12 din chestionar.

- cei mai informați cu privire la instituțiile administrației publice locale sunt orășenii (68%), în comparație cu cei din rural (55%), la cealaltă extremă situându-se cei din satele aparținătoare orașelor, care numai într-o proporție de 46% au indicat corect o instituție APL,
- bărbații (63%), cei cu studii superioare (88%) sau cei cu un status ocupațional mediu (72%) sau ridicat (83%) se numără printre cei care au identificat în cea mai mare măsură instituțiile publice locale,
- dacă între români și celelalte minorități non-rome nu există o diferență semnificativă, între români (60%) și romi (36%) diferența de identificare e semnificativă,
- cei care au identificat cel puțin o instituție APL dețin un capital social semnificativ mai ridicat decât ceilalți.

Activitatea instituțiilor APL e una destul de puțin cunoscută. Numai un sfert dintre respondenți (24%) declară că știe multe și foarte multe despre activitatea Primăriei și a Consiliului local. Și în această situație regăsim o serie de diferențe semnificative între anumite categorii socio-demografice:

- locuitorii din microregiunea Sud (31% știu multe și foarte multe) cunosc mai multe despre activitatea primăriilor decât cei din microregiunile Est (19%) sau Vest (25%),
- bărbații (32%) declară că știu mai multe despre activitatea instituțiilor publice decât femeile (18%),
- absolvenții de studii superioare (59%), cei cu un status ocupațional ridicat (48%) sau mediu (40%) sau cei cu venituri mari (37%) cunosc mai multe despre activitatea primăriilor decât categoriile complementare,
- cei care cunosc multe sau foarte multe despre activitatea APL dețin un capital social semnificativ mai ridicat decât ceilalți.

Cunoașterea principalelor instrumente legislative aflate la dispoziția cetățenilor în interacțiunea cu instituțiile publice locale, legile 544/2001, 52/2003 și 350/2005 reprezintă principalul obiectiv al studiului, ca atare vom prezenta datele de analiză comparativ, pentru a ușura lectura lor dar și pentru a putea oferi o imagine de ansamblu a modului în care aceste legi sunt cunoscute și interpretate.

Notorietatea celor trei legi variază între 14% și 26%. Oarecum așteptat, cea mai cunoscută lege e cea care a apărut mai devreme, legea 544/2001 dar această regulă a notorietății acumulate în timp nu mai e valabilă în cazul legii 52/2003, mai puțin cunoscută decât legea 350/2005, ca atare, în explicarea notorietății unei legi intervenind, firesc, și alți factori decât durata scursă de la adoptarea ei.

Categoria		Notorietatea legii 544/2001	Notorietatea legii 52/2003	Notorietatea legii 350/2005
Microregiunea	Sud	30%	16%	25%
	Est	25%	11%	19%
	Vest	20%	15%	12%
Tipul localității	oraș	33%	19%	23%
	centru de comuna	25%	12%	17%
	sat aparținător unui oraș	28%	22%	32%
	sat aparținător unei comune	16%	9%	14%

Sexul	masculin	32%	20%	24%
	feminin	19%	8%	14%
Vârsta	18-30 ani	21%	6%	15%
	31-50 ani	36%	19%	24%
	51-70 ani	21%	16%	20%
	peste 70 ani	4%	1%	3%
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	7%	3%	10%
	studii vocaționale, 10 clase	26%	12%	24%
	liceu, școală postliceala	41%	25%	25%
	studii superioare	72%	41%	37%
Naționalitatea	roman	26%	15%	20%
	maghiar, german	28%	17%	28%
	sârb, croat, alta	27%	8%	12%
	rom	6%	0%	3%
Status ocupațional	Agricultor	22%	13%	12%
	Muncitor	26%	11%	24%
	Tehnician, maistru, funcționar	47%	31%	35%
	Personal cu studii superioare, patron, manager	78%	35%	43%
	Șomer, casnica	13%	7%	10%
	Pensionar	13%	9%	12%
	Alta	25%	16%	20%
Venit personal	fără venit	14%	10%	10%
	maxim 500 RON	16%	8%	13%
	501-1000 RON	23%	13%	23%
	peste 1000 RON	42%	22%	30%
TOTAL		26%	14%	19%

Din datele de mai sus putem să identificăm anumite categorii în rândul cărora notorietatea celor trei legi e mai ridicată decât în ansamblul populației:

- locuitorii din Sud au auzit într-o mai mare măsură de pachetul legislativ format din cele trei legi decât locuitorii din Est și Vest. O ierarhizare între Est și Vest pare a plasa Estul înaintea Vestului în ceea ce privește notorietatea acestor legi,
- orașenii sunt mai bine informați decât cei din mediul rural. Și în cadrul mediului rural constatăm diferențe între cei din centrele de comună și cei din satele aparținătoare, aceștia din urmă fiind cei mai puțin informați cu privire la existența acestor legi,
- bărbații și persoanele cu vârsta de 31-50 ani reprezintă categoriile care declară în cea mai mare măsură că au auzit de aceste trei legi, la cealaltă extremă situându-se vârstnicii de peste 70 ani,
- maghiarii și germanii sunt ușor mai informați decât românii în ceea ce privește existența acestor legi. Romii, în schimb, sunt foarte puțin informați în ceea ce privește cunoașterea legilor 544/2001, 52/2003 și 350/2005
- cei cu studii superioare, status ocupațional ridicat și venituri personale mari cunosc într-o mai mare măsură existența acestor legi decât categoriile complementare

Notorietatea, aşadar, e determinată de mai mulți factori:

- rezidențiali (microregionali și locali),
- culturali,
- de vârstă,
- de capital educațional, ocupațional, social

Gradul de cunoaștere în mare și foarte mare măsură a prevederilor acestor legi variază și el, de la 13%, în cazul celor care au auzit de legea 350/2005, la 22%, în cazul celor care au auzit de legea 52/2003. Ca atare, dincolo de impactul relative redus al acestor legi, cunoașterea lor e una destul de superficială.

Categoria		Notorietatea legii 544/2001	Notorietatea legii 52/2003	Notorietatea legii 350/2005
Microregiunea	Sud	29%	33%	18%
	Est	14%	14%	8%
	Vest	15%	14%	13%
Tipul localității	oraș	22%	15%	16%
	centru de comuna	24%	23%	11%
	sat aparținător unui oraș	21%	36%	19%
	sat aparținător unei comune	10%	24%	8%
Sexul	masculin	20%	25%	17%
	feminin	21%	13%	8%
Vârsta	18-30 ani	8%	14%	0%
	31-50 ani	24%	18%	15%
	51-70 ani	19%	29%	16%
	peste 70 ani	33%	0%	0%
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	5%	10%	4%
	studii vocaționale, 10 clase	9%	32%	19%
	liceu, școală postliceala	28%	15%	13%
	studii superioare	30%	32%	18%
Naționalitatea	roman	21%	23%	13%
	maghiar, german	27%	11%	20%
	sârb, croat, alta	0%	0%	0%
	rom	0%	0%	0%
Status ocupațional	Agricultor	40%	56%	50%
	Muncitor	4%	15%	14%
	Tehnician, maistru, funcționar	41%	19%	13%
	Personal cu studii superioare, patron, manager	32%	29%	18%
	Șomer, casnica	27%	50%	0%
	Pensionar	8%	6%	4%
	Alta	0%	11%	9%
Venit personal	fără venit	33%	22%	11%
	maxim 500 RON	5%	33%	13%
	501-1000 RON	3%	5%	6%

	peste 1000 RON	26%	13%	14%
TOTAL		20%	22%	13%

Și în privința gradului de cunoaștere a acestor legi regăsim o serie din categorii socio-demografice care manifestă, la nivel declarativ, o mai mare cunoaștere a acestor legi:

- cei din microregiunea Sud
- cei de vârstă medie-ridică (31-70 ani)
- maghiarii și germanii
- cei cu studii superioare și status ocupațional ridicat
- cei cu venituri personale ridicate
- cei cu un capital social mai ridicat

Rugați să menționeze la ce anume se referă aceste legi, peste 40% dintre cei care au declarat că știu ceva despre lege nu pot preciza nimic despre prevederile acestei legi. Ca atare, gradul real de cunoaștere poate fi considerată ca fiind aproape la jumătate din valoarea declarată inițial. Dintre cei care menționează ceva despre subiectul acestor prevederi legale, majoritatea face asocieri corecte, identificând la modul general conținutul sau principalul obiectiv.

Responsabilitatea aplicării acestor legi e, și ea, una care e necunoscută de peste 40% dintre cei care declară că știu ceva despre aceste legi. Dintre cei care menționează o instanță considerată responsabilă, cei mai mulți indică primarul și Consiliul local.

Rugați să indice dacă anumite categorii sunt sau nu beneficiarele acestor legi, subiecții au oferit ierarhii diferite pentru aceleași categorii. Astfel

- mass media dar și oamenii de afaceri sunt într-o mai mare măsură beneficiarii legilor 544/2001 și 52/2003 decât a legii 350/2005
- ONG-urile sunt mai degrabă beneficiare ale legii 544/2001
- APL e mai degrabă beneficiara legii 350/2005
- Cetățenii se consideră mai degrabă beneficiarii legilor 544/2001 și 52/2003, în privința legii 350/2005 considerându-se într-o mai mică măsură beneficiari decât instituțiile APL

	Beneficiari ai legii 544/2001	Beneficiari ai legii 52/2003	Beneficiari ai legii 350/2005
Mass-media, presa scrisa, televiziunea, radioul	59%	58%	34%
Organizațiile, asociațiile non-guvernamentale, fundațiile	54%	47%	48%
Oamenii de afaceri, patronii	51%	52%	46%
Administrația publică locală (Primăria, Consiliul local)	60%	64%	66%
Cetățenii obișnuiți ca dumneavoastră	78%	81%	58%

Interogați în privința unor potențiale situații normative, cu privire la relația individ-administrația publică, majoritatea celor intervievați validează sau invalidează în mod corect aceste situații. Există totuși segmente semnificative de populație care nu cunoaște sau cunoaște în mod eronat anumite prevederi legale sau drepturi civile:

- 8% dintre intervievați consideră că cetățenii nu au dreptul să participe la dezbaterile privind prevederile și hotărârile APL,
- 7% consideră că Primăria și Consiliul local nu pot oferi sume nerambursabile pentru proiecte non-profit de interes local,

- 27% dintre subiecți consideră că cetățenii trebuie (sau s-ar putea să trebuiască) să plătească o taxă pentru a participa la dezbaterile privind prevederile și hotărârile APL.

Numai 33% dintre subiecți au cunoștință de vreo dezbatere privind prevederile și hotărârile APL în ultimul an, în timp ce 24% nu sunt siguri de asta iar 13% consideră că în localitatea lor nu au existat astfel de dezbateri. Cei din microregiunea Sud declară într-o mai mică măsură că nu au cunoștință de dezbateri publice decât cei din Est și Vest iar cei din satele aparținătoare comunelor declară într-o mai mare măsură că nu au cunoștință de aceste dezbateri decât cei din mediul urban.

Concluzii:

- notorietatea legilor 544/2001, 52/2003 și 350/2005 e una destul de redusă, cetățenii neștiind foarte multe despre conținutul acestor legi,
- există o serie de factori determinanți ai notorietății: rezidențiali, culturali, de status, de vârstă, capital social
- microregiunea Sud se evidențiază printr-un grad mai ridicat de notorietate a legilor și cunoaștere a conținutului acestora dar explicația poate fi dată de faptul că această microregiune e cea mai urbanizată dintre toate cele trei,
- există o reprezentare diferențiată a beneficiarilor acestor legi, cea mai aparte situație fiind cea determinată de legea 350/2005, considerată a fi o lege de care beneficiază mai degrabă instituțiile APL decât cetățenii

Interes și informare

Interesul față de proiectele și hotărârile instituțiilor APL e unul ridicat, 40% dintre subiecți considerându-se interesați în mare și foarte mare măsură de acest subiect. Analiza datelor ne indică un interes mai ridicat în rândul:

- locuitorilor din microregiunea Sud
- locuitorii orașelor și centrelor de comună
- bărbaților
- celor de vârstă medie (31-50 ani)
- celor cu studii superioare și un status ocupațional ridicat
- celor cu venituri personale ridicate

		Interes ridicat față de proiectele și hotărârile APL
Microregiunea	Sud	44%
	Est	40%
	Vest	33%
Tipul localității	oraș	40%
	centru de comună	42%
	sat aparținător unui oraș	34%
	sat aparținător unei comune	36%
Sexul	masculin	44%

	feminin	35%
Vârsta	18-30 ani	38%
	31-50 ani	44%
	51-70 ani	39%
	peste 70 ani	27%
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	32%
	studii vocaționale, 10 clase	38%
	liceu, școală postliceala	46%
	studii superioare	63%
Naționalitatea	roman	39%
	maghiar, german	33%
	sârb, croat, alta	38%
	rom	52%
Status ocupațional	Agricultor	40%
	Muncitor	38%
	Tehnician, maistru, funcționar	46%
	Personal cu studii superioare, patron, manager	60%
	Șomer, casnica	33%
	Pensionar	36%
	Alta	44%
Venit personal	fără venit	30%
	maxim 500 RON	35%
	501-1000 RON	42%
	peste 1000 RON	51%
TOTAL		39%

Așadar putem discuta de un interes față de activitatea administrației locale determinat de factori

- rezidențiali, apropierea fizică a instituțiilor APL determinând un interes mai crescut
- de capital educațional, ocupațional, material, un capital ridicat determinând un interes mai crescut

În general interesul față de modul în care se ia decizia publică e unul mai degrabă pasiv, respondenții declarându-se interesați să cunoască activitatea APL (42% interes mult și foarte mult) și mai puțin să participe la ședințele instituțiilor acestora (31%) sau să facă recomandări (33%) sau propuneri (26%) reprezentanților acestor instituții. Nici activitățile voluntare nu sunt foarte interesante pentru majoritatea subiecților, doar 29% dintre aceștia declarându-și disponibilitatea de a participa la asemenea activități.

Modalitățile cele mai eficiente utilizate de Primărie sau Consiliul local de a comunica cetățenilor informații despre proiectele și hotărârile lor sunt, în opinia subiecților,

- întâlnirile directe
- afișele dispuse stradal sau la sediul primăriei

Mass media nu e considerată ca având un impact deosebit în comunicarea dintre instituțiile publice și cetățean. Cu toate acestea, există segmente importante de subiecți care urmăresc cu o frecvență ridicată în media locală informații despre activitatea Primăriei.

Rețelele sociale, prietenii, rudele, vecinii dar și relația directă cu reprezentanții administrației publice locale sunt principalele moduri prin care respondenții urmăresc activitatea APL și se informează despre hotărârile adoptate de aceasta.

Un sfert dintre cei intervievați declară că Primăria comunei/orașului lor are adresă web și site pe Internet, în condițiile în care 22 din cele 25 de Primării au site (conform declarațiilor reprezentanților lor). Dintre cei care știu de existența site-urilor, numai două treimi le-au și accesat. Cei care au accesat într-o mai mare măsură site-urile primăriilor sunt:

- cetățeni din microregiunea Est (11%),
- locuitorii mediului urban (18%),
- persoanele de vârstă medie, 31-50 ani (12%),
- cei cu studii medii (17%) sau superioare (30%),
- cei cu un status ocupațional mediu (17%) sau ridicat (31%),
- cei cu venituri ridicate, de peste 1000 RON (26%).

Concluzii:

- interesul indivizilor pentru activitatea instituțiilor APL e unul de nivel mediu, fiind determinat de factori rezidențiali, de capital și de status, de vârstă și gender
- interesul pentru activitatea APL și cea de luare de decizii cu caracter public e una marcată de pasivitate, cetățenii preferând mai degrabă un rol de receptor al informațiilor furnizate de Primărie sau Consiliul local decât un rol activ, de partener în dialogul public,
- nici interesul pentru voluntariat nu e unul foarte ridicat, mai puțin de o treime dintre respondenți declarându-și disponibilitatea pentru acest gen de activitate
- informarea indivizilor ar fi mai eficientă dacă s-ar realiza prin întâlniri directe dintre factorii de decizie și cetățeni și prin afișele stradale sau de la sediul instituțiilor
- mediul Internet e încă unul necunoscut majorității cetățenilor, site-urile primăriilor fiind accesate mai degrabă de indivizii din mediul urban, cu studii superioare și un status ocupațional ridicat

Evaloare

În general părerea subiecților față de cetățenii care participă în mod activ la procesul decizional locale e una majoritar bună, numai 21%-23% dintre cei intervievați având o părere foarte bună despre ei. Au o părere mai bună despre semenii lor care participă activ la dialogul public:

- cei din microregiunea Vest
- cei cu studii superioare și status ocupațional ridicat
- cei cu venituri ridicate

Și utilitatea unui astfel de demers este evaluată similar, numai 24%-28% dintre subiecți considerând că este foarte util pentru comunitate ca locuitorii ei să participe activ la luarea deciziilor de interes public, existând o corelație ridicată ($R \text{ Pearson}=0,499$) între imaginea și utilitatea participării.

În schimb utilitatea demersului activ desfășurat de instituțiile APL e mult mai bine evaluată, între 30% și 42% dintre subiecți declarând că e foarte folositor ca Primăria și Consiliul local să informeze cetățenii, să le permită accesul la ședințe, să țină cont de părerea acestora în deciziile de interes local și chiar să organizeze activități cu participare voluntară.

Analiza datelor la nivelul principalelor categorii socio-demografice ne indică principalii factori determinanți ai imaginii și utilității participării:

- rezidența-microregiunea,
- vârsta,
- educația, statusul ocupațional și veniturile personale

Categoria		Păreră despre cetățeanul care participa la procesul decizional ²	Utilitatea participării cetățenilor la procesul decizional	Utilitatea demersului active al APL
Microregiunea	Sud	-0,01	-0,05	-0,18
	Est	-0,09	-0,02	0,07
	Vest	0,14	0,08	0,13
Tipul localității	oraș	0,03	-0,01	-0,04
	centru de comuna	0,04	0,02	0,02
	sat aparținător unui oraș	-0,16	-0,15	-0,12
	sat aparținător unei comune	-0,04	0,02	0,06
Sexul	masculin	0,08	0,01	0,05
	feminin	-0,07	-0,01	-0,04
Vârsta	18-30 ani	-0,13	-0,10	-0,09
	31-50 ani	0,09	0,11	0,15
	51-70 ani	0,03	-0,03	-0,04
	peste 70 ani	-0,22	-0,12	-0,27
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	-0,16	-0,13	-0,18
	studii vocaționale, 10 clase	-0,07	-0,04	0,02
	liceu, școală postliceala	0,18	0,15	0,19
	studii superioare	0,54	0,35	0,30
Naționalitatea	roman	0,02	0,03	0,04
	maghiar, german	-0,06	0,06	-0,07
	sârb, croat, alta	-0,11	-0,30	-0,35
	rom	-0,25	-0,35	-0,34
Status ocupațional	Agricultor	-0,12	-0,05	-0,06
	Muncitor	-0,03	-0,06	-0,05
	Tehnician, maistru, funcționar	0,33	0,29	0,34
	Personal cu studii superioare, patron, manager	0,63	0,60	0,56
	Șomer, casnică	-0,18	-0,20	-0,18
	Pensionar	-0,06	-0,06	-0,11
	Alta	-0,13	-0,03	0,10
Venit personal	fără venit	-0,21	-0,21	-0,16
	maxim 500 RON	-0,25	-0,15	-0,04
	501-1000 RON	0,04	-0,04	0,22
	peste 1000 RON	0,38	0,43	0,33
TOTAL - media		0	0	0

Concluzii:

² Toate cele trei variabile au fost calculate prin analiză factorială (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy > 0.820, utilizându-se bateriile de itemi E2, E3, E4 din chestionar. Media lor e 0 iar abaterea standard e 1.

- imaginea și utilitatea participării cetățenilor la procesul decizional sunt evaluate pozitiv de către subiecți, fără a li se sublinia un caracter excepțional (sunt considerate ca fiind bune, utile dar nu foarte bune sau foarte utile)
- și utilitatea demersurilor instituțiilor APL e una pozitiv evaluată, aceste demersuri fiind considerate mai utile decât cele ale cetățenilor, indicator al prescrierii diferențiate de roluri dar și al unor așteptări specifice
- factorii determinanți ai imaginii și utilității participării sunt în principal cei de capital educațional, status ocupațional, vârstă și microregiune.

Participare, asociere

În ultimii doi ani numai ceva mai mult de un sfert (27%) dintre respondenți au declarat că au avut de gând să participe la o ședință a Primăriei sau a Consiliului local. Dintre aceștia, ceva mai mult de jumătate (15% la nivelul întregului eșantion) declară că au participat efectiv la o ședință a Primăriei sau Consiliului local. Dintre participanții la ședințele APL, numai jumătate u luat cuvântul (7% din întregul eșantion). Situațiile litigioase au fost semnalate de 4% dintre subiecți, cărora li s-a interzis participarea l ședințe de interes public.

Verbal, unul din cinci intervievați (19%) a făcut o recomandare reprezentanților APL iar în scris numai 2%-5% dintre subiecți au procedat la fel. În total unul din patru subiecți (25%) a făcut o recomandare primarului sau vreunui consilier local dar numai unul din șase subiecți care a făcut o recomandare declară că acea recomandare a fost inclusă în proiectele de acte normative de interes local.

Numai 4% dintre subiecți au depus la Primărie proiecte non-profit de interes local, 3% primind și fonduri pentru a susține aceste proiecte.

Și înainte de 2007 ierarhia principalelor activități de participare la procesul decizional se păstrează, doar valorile fiind ceva mai scăzute. Putem afirma că în ultimii doi ani participarea a crescut, sub rezerva faptului că pot apărea anumite erori cu privire la rememorarea unor situații din trecut.

La nivelul principalelor categorii socio-demografice participarea este configurată în următoarea manieră:

Categoria		A avut de gând să participe la o ședință	I-a fost refuzat accesul la o ședință	A participat la o ședință	A luat cuvântul la o ședință
Microregiunea	Sud	31%	5%	20%	7%
	Est	28%	4%	14%	7%
	Vest	24%	5%	12%	6%
Tipul localității	oraș	31%	4%	16%	5%
	centru de comuna	29%	6%	18%	10%
	sat aparținător unui oraș	18%	2%	8%	6%
	sat aparținător unei comune	26%	5%	13%	5%
Sexul	masculin	37%	8%	20%	10%
	feminin	19%	2%	11%	4%
Vârsta	18-30 ani	19%	4%	14%	5%
	31-50 ani	33%	8%	18%	8%
	51-70 ani	30%	3%	16%	7%

	peste 70 ani	16%	1%	7%	3%
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	21%	1%	11%	3%
	studii vocaționale, 10 clase	27%	4%	14%	6%
	liceu, școală postliceala	33%	9%	17%	10%
	studii superioare	57%	11%	39%	22%
Naționalitatea	roman	29%	5%	16%	7%
	maghiar, german	30%	4%	13%	6%
	sârb, croat, alta	12%	4%	8%	4%
	rom	27%	0%	15%	3%
Status ocupațional	Agricultor	28%	3%	19%	9%
	Muncitor	26%	4%	11%	2%
	Tehnician, maistru, funcționar	41%	7%	31%	15%
	Personal cu studii superioare, patron, manager	63%	20%	35%	23%
	Șomer, casnica	21%	2%	14%	5%
	Pensionar	24%	4%	12%	6%
	Alta	22%	4%	11%	5%
Venit personal	fără venit	22%	2%	9%	3%
	maxim 500 RON	23%	3%	11%	5%
	501-1000 RON	26%	5%	11%	5%
	peste 1000 RON	44%	8%	22%	10%
TOTAL - media		27%	4%	16%	7%

Participarea e influențată de factori:

- rezidențiali (în Sud participarea e mai ridicată, în orașe și centrele de comună, de asemenea, participare se situează la cote mai ridicate)
- de gender și vârstă (bărbații și persoanele de vârstă medie, 31-50 ani, participă într-o mai mare măsură la activitățile procesului decizional)
- educaționali, ocupaționali, sociali (persoanele cu status educațional și ocupațional mediu și ridicat, cele cu un capital social ridicat precum și cele cu un venit ridicat participă într-o mai mare măsură)

În privința proiectelor privind activitățile non-profit de interes local depuse la Primărie, microregiunea Sud se situează înaintea celor din Est și Vest, 5% dintre respondenții din Sud declarând că au depus proiecte ce interes local. Au manifestat într-o mai mare măsură inițiativă în ceea ce privește depunerea de proiecte:

- cei din mediul rural
- persoanele de vârstă medie (31-50 ani)
- românii
- persoanele cu studii superioare
- persoanele cu un statut ocupațional ridicat
- persoanele cu un capital social ridicat

Categoria		A făcut o recomandare Primăriei și Consiliului local	Recomandarea a fost inclusă în proiectele de acte normative	A depus un proiect de activități non-profit de interes local	A primit fonduri nerambursabile pentru activități non-profit de interes local
-----------	--	--	---	--	---

Microregiunea	Sud	24%	5%	5%	5%
	Est	28%	3%	3%	2%
	Vest	23%	3%	0%	0%
Tipul localității	oraș	24%	5%	2%	1%
	centru de comuna	26%	3%	5%	4%
	sat aparținător unui oraș	24%	2%	0%	0%
	sat aparținător unei comune	26%	3%	3%	2%
Sexul	masculin	32%	5%	2%	2%
	feminin	18%	3%	4%	3%
Vârsta	18-30 ani	18%	3%	2%	2%
	31-50 ani	33%	4%	6%	4%
	51-70 ani	24%	4%	2%	2%
	peste 70 ani	12%	1%	0%	0%
Ultima școală absolvită	maxim 8 clase	12%	1%	1%	1%
	studii vocaționale, 10 clase	26%	2%	3%	2%
	liceu, școală postliceala	38%	8%	5%	4%
	studii superioare	52%	11%	9%	4%
Naționalitatea	roman	27%	4%	4%	3%
	maghiar, german	20%	6%	2%	0%
	sârb, croat, alta	15%	4%	0%	0%
	rom	12%	0%	0%	0%
Status ocupațional	Agricultor	28%	1%	0%	0%
	Muncitor	24%	2%	4%	2%
	Tehnician, maistru, funcționar	38%	12%	7%	7%
	Personal cu studii superioare, patron, manager	58%	8%	5%	3%
	Șomer, casnica	11%	2%	1%	0%
	Pensionar	21%	3%	1%	1%
	Alta	27%	4%	9%	7%
Venit personal	fără venit	16%	1%	1%	1%
	maxim 500 RON	23%	3%	3%	3%
	501-1000 RON	30%	3%	3%	2%
	peste 1000 RON	42%	8%	3%	1%
TOTAL - media		25%	4%	4%	3%

Relația cu vecinii este una marcată mai degrabă de discutarea unor probleme de interes comun decât rezolvarea acestor probleme, iar când sunt abordate acțional aceste probleme, au prioritate cele comune vecinilor și mai puțin cele comunitare. Numai 31% dintre subiecți declară că rezolvă împreună cu vecinii des și foarte des probleme comune în timp ce numai 20% rezolvă împreună cu vecinii probleme ce privesc viața din localitate.

Autopercepția influenței indivizilor similari ne indică o diferențiere clară între influența locală, pe care o menționează 26% și cea județeană sau națională, menționată de 11%-12%. În schimb viața celor intervievați e influențată în mare și foarte mare măsură de factori locali (menționează 39% dintre intervievați) și factori naționali (30%) și mai puțin de factori județeni (23%).

Instituțiile care bucură de cea mai mare încredere sunt cele cotate cu cea mai mare încredere și de sondajele derulate la nivel național :

- Biserica (86% încredere mare și foarte mare)
- Armata (72%)
- Primăria (69%)

la polul opus situându-se:

- Parlamentul (30%)
- Guvernul (33%)
- Justiția (43%)

Dintre actorii locali, cei mai credibili sunt:

- Preotul/pastorul (81%)
- Primarul (71%)

Ca experiență, asocierea a fost experimentată în total de peste o treime dintre cei intervievați (36%). Dacă ne raportăm la actualitatea acestei experiențe datele privind gradul de asociere și afiliție la organizații ne indică faptul că 18% dintre cei intervievați sunt actualmente membri într-o organizație, cei mai mulți fiind membri de sindicat (10%), partide politice (6%) sau organizații religioase (4%).

Participarea la acțiuni cu caracter civic după 1990 s-a concretizat prin întruniri ale locuitorilor și discuții de grup (19%) sau participarea la greve (10%).

Concluzii:

- participarea efectivă a locuitorilor arealului investigat e destul de redusă, manifestându-se de cele mai multe ori pasiv, prin participarea la ședințele Primăriei și Consiliului local și unele recomandări făcute reprezentanților acestora, și mai puțin activ, prin solicitarea unor informații sau depunerea de proiecte privind activități de interes local
- comparativ cu perioada de dinainte de 2007, participarea a cunoscut o anumită creștere, în special în privința intenției de a participa la ședințele instituțiilor APL
- regăsim un set de factori ce determină participarea și participarea activă la procesul decizional local: rezidența (cei din Sud participă într-o mai mare măsură), vârsta și gender-ul, capitalul educațional, ocupațional și social
- rata de succes a proiectelor e destul de ridicată, comparativ cu rata de succes a recomandărilor făcute instituțiilor APL
- încrederea în instituții se încadrează în pattern-ul național, cei mai credibili actori locali fiind preotul și primarul.
- Gradul de asociere e unul destul de ridicat, fiind prezente într-o mai mare măsură afilierea la sindicate, partidele politice și asociațiile bisericești

Ancheta realizată în rândul reprezentanților administrației publice locale

Cunoaștere, opinii și percepții

Dintre cei intervievați, marea majoritate (peste 88%) a declarat că a auzit de legile 544/2001, 52/2003 și 350/2005.

		Aț i auzit de legea 544/2001?	Aț i auzit de legea 52/2003?	Aț i auzit de legea 350/2005?
Microregiunea	Sud	100%	100%	86%
	Est	100%	86%	100%
	Vest	93%	93%	79%
Tipul funcției	ales (primar, viceprimar, consilier local)	96%	88%	88%
	numit (secretar, responsabil cu societatea civila)	100%	100%	89%
Vechimea în funcție	maxim 5 ani	96%	88%	84%
	peste 5 ani	100%	100%	92%
TOTAL		98%	94%	88%

Din analiza de mai sus reiese faptul că, deși nu există diferențe majore între cele trei microregiuni (reprezentanții APL din regiunea din Vest fiind ușor mai puțin informați în privința celor trei legi), putem observa diferențe sistematice între reprezentanții APL aleși și numiți, primii fiind ceva mai puțin informați decât ceilalți cu privire la pachetul de legi menționat mai sus, dar și între cei cu o vechime în funcție de maxim 5 ani și ce cu peste 5 ani în funcție, primii declarând, de asemenea, într-o mai mică măsură că au cunoștință de cele trei legi. În privința gradului de cunoaștere a prevederilor celor trei legi, datele ne indică un grad mediu-ridicat de cunoaștere, la nivelul principalelor categorii analizate putând constata că:

- reprezentanții APL din regiunea Vest cunosc ceva mai puțin despre cele trei legi,
- funcționarii aleși cunosc mai puține decât funcționarii numiți,
- nu există diferențe majore între cei cu o vechime în funcție mai mică de 5 ani și ceilalți.

		știe multe și foarte multe despre legea 544/2001	știe multe și foarte multe despre legea 52/2003	știe multe și foarte multe despre legea 350/2005
Microregiunea	Sud	77%	59%	74%
	Est	86%	83%	50%
	Vest	46%	69%	55%
Tipul funcției	ales (primar, viceprimar, consilier local)	57%	57%	67%
	numit (secretar, responsabil cu societatea civila)	85%	77%	57%
Vechimea în funcție	maxim 5 ani	71%	64%	62%
	peste 5 ani	72%	72%	61%
TOTAL		71%	68%	61%

În general subiecții au menționat conținuturi valide despre prevederile acestor legi. Aplicarea lor în instituțiile APL se face în grade diferite de măsură: legea 544/2001 se aplică în mare și foarte mare măsură în viziunea a 84% dintre respondenți, legea 52/2003 se aplică în mare și foarte mare măsură în opinia a 81% iar legea 350/2005 se aplică în mare și foarte mare măsură în viziunea a doar 41%.

Motivația aplicării într-o mai mică măsură a legilor menționate este dată de

- necunoașterea lor
- lipsa de implicare a cetățenilor
- inexistența unor ONG-uri
- lipsa de promovare a unor proiecte

Influența acestor legi asupra activității primăriilor e fie una pozitivă, fie nu există, segmentele de subiecți care declară influențe negative ale aplicării legilor fiind reduse.

În privința *legii 544/2001* aspectele pozitive sunt:

- accesul la informația publică, transparența
- participarea cetățenilor și îmbunătățirea relației cetățean – administrația publică locală,
- luare de decizii în folosul cetățeanului.

Iar aspectele negative sunt considerate a fi:

- timpul alocat de funcționari cererilor și blocajele care pot fi generate
- lipsa de claritate a legii și interpretarea ei greșită

Aplicarea prevederilor *legii 52/2003* induce următoarele aspectele pozitive:

- informarea cetățenilor,
- responsabilizarea celor care iau decizii de interes public,
- consultarea cetățenilor și propunerile venite din partea acestora.

în timp ce niciun subiect nu identifică aspectele negative.

În privința *legii 350/2005*, aspectele pozitive generate de aplicare acestei legi sunt, în opinia celor intervievați,

- realizarea de noi proiecte
- stimularea inițiativei locale
- organizarea de activități necesare comunităților

în timp ce aspectele negative sunt:

- inexistența ONG-urilor
- temerile oamenilor

Care ar fi principalele soluții pentru ameliorarea aspectelor negative generate de aplicarea acestor legi? Subiecți menționează:

- o mai mare clarificare a modului de aplicare a legilor prin detalierea serviciilor oferite în cadrul normelor de aplicare
- înființarea unor ONG-uri locale care să propună proiecte de interes comunitar

Concluzii:

- legislația este cunoscută de marea majoritatea reprezentanților APL, cu un ușor plus în dreptul funcționarilor numiți și al celor cu o vechime în funcție de peste 5 ani
- la nivelul microregiunilor investigate, funcționarii din Vest sunt ceva mai puțin informați în privința celor trei legi
- dacă legile 544/2001 și 52/2003 se aplică în proporții ridicate, legea 350/2005 se aplică într-o proporție mai mică, motivația fiind dată de lipsa unor proiecte și a unor parteneri (ONG-uri, grupuri organizate de cetățeni)
- în general, percepția reprezentanților APL față de aspectele pozitive generate de aceste legi vizează stimularea inițiativelor locale și îmbunătățirea relației cetățean-administrație publică

- aspectele negative asociate acestor legi vizează ambiguitățile textului legislativ și ale normelor metodologice sau temerile și lipsa de implicare a cetățenilor

Implicarea societății civile

Cele mai eficiente mijloace de influență ale cetățenilor sunt considerate a fi contactarea personală a reprezentanților instituțiilor sau a primarului, în timp ce alte modalități de persuasiune precum mobilizarea comunității, informarea media sau contactarea unor grupuri de reprezentanți sau organizații non-guvernamentale sunt considerate a avea un impact redus. Cel mai mare grad de implicare manifestat în ultimii doi ani aparține, conform declarațiilor subiecților, cetățenilor (78% menționează implicare medie și peste medie), ei fiind urmați de sindicate (44%), oameni de afaceri(42%) și grupuri civice (38%). Organizațiile guvernamentale sunt considerate ca implicându-se în măsură medie și peste medie de 36% dintre subiecți.

Analiza datelor prin perspectiva principalelor categorii definite ne indică:

- o percepție diferită a implicării cetățenilor în cele trei microregiuni, cei din Vest percepând într-o mai mare măsură implicarea acestora
- percepție similară în toate categoriile cu privire la implicarea ONG-urilor
- percepție diferențiată în ceea ce privește implicarea oamenilor de afaceri la nivelul celor trei microregiuni dar și la nivelul categoriilor definite de tipul și vechimea funcției
- implicarea diferită a mass media locală la nivelul celor trei microregiuni sau din perspectiva celor cu vechime diferită în funcția publică

		Implicare medie și peste medie a cetățenilor	Implicare medie și peste medie a ONG-urilor	Implicare medie și peste medie a oamenilor de afaceri	Implicare medie și peste medie a mass media locală
Microregiunea	Sud	68%	36%	64%	41%
	Est	79%	36%	29%	43%
	Vest	93%	36%	21%	7%
Tipul funcției	ales (primar, viceprimar, consilier local)	79%	38%	50%	33%
	numit (secretar, responsabil cu societatea civilă)	77%	35%	35%	31%
Vechimea în funcție	maxim 5 ani	84%	36%	48%	16%
	peste 5 ani	72%	36%	36%	48%

Neaplicarea legii 52/2003 a generat în 2007 litigii în cazul a două primării, Comloșu Mare și Jimbolia, conform declarațiilor celor intervievați, cei care au acționat în instanță instituțiile APL fiind cetățeni ai acestor localități. Motivele care au condus la aceste situații sunt nepunerea la dispoziția solicitanților a unor date relative la legea fondului funciar sau la normele de calcul a impozitelor asupra imobilelor.

Analizând datele furnizate de reprezentanții APL cu privire la participarea societății civile la procesul decizional local putem concluziona că:

- participarea, ca volum, a cetățenilor e mai ridicată în microregiunile Sud și Est (3% din totalul populației adulte) decât în Vest (1%)
- recomandările cele mai luate în considerare au fost cele ale oamenilor de afaceri (76% din recomandările făcute au fost incluse), urmate de cele ale media (45%) și apoi cele ale ONG-urilor (24%) și cetățenilor(20%)

- dacă atitudinea față de recomandările oamenilor de afaceri e una similară în toate cele trei microregiuni, reprezentanții microregiunii Sud au manifestat cea mai mare deschidere față de propunerile celorlalte segmente ale societății civile
- participarea cetățenilor în mediul rural (4% din totalul populației adulte) este mult mai mare decât în mediul urban (1%)
- în schimb propunerile cetățenilor, ca și cele ale mass media, sunt mai bine inserate în proiectele de acte normative în mediul urban decât în cel rural
- propunerile oamenilor de afaceri și ale ONG-urilor sunt într-o mai mare măsură adoptate de instituțiile APL din rural decât cele din mediul urban

	Cetățeni			Reprezentanți ai ONG-urilor			Mass media			Oameni de afaceri			Populația adultă
	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	
Sud	187	53	1053	8	5	50	8	5	38	35	29	46	33144
Est	269	5	972	5	2	39	12	1	7	7	6	37	35740
Vest	210	76	132	100	20	4	150	70	20	110	80	33	17300
Total	666	134	2157	113	27	93	170	76	65	152	115	116	86184

	Cetățeni			Reprezentanți ai ONG-urilor			Mass media			Oameni de afaceri			Populația adultă
	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	Total recomandări	Recomandări incluse	Total participanți	
Urban	228	76	238	103	22	34	150	71	28	113	81	41	32653
Rural	438	58	1919	10	5	59	20	5	37	39	34	75	53531
Total	666	134	2157	113	27	93	170	76	65	152	115	116	86184

În privința modurilor de informare utilizate de către Primării, cele mai frecvent utilizate sunt afișele de la sediul instituției și răspunsurile scrise persoanelor care au solicitat informații. Publicarea unor anunțuri pe Internet a devenit o practică performată cu o frecvență similară celei cu care reprezentanții APL se întâlnesc direct cu cetățenii.

Și în topul celor mai eficiente modalități de informare regăsim afișele și întâlnirile directe cu cetățenii și, pe a treia poziție, Internet-ul, în condițiile în care numai 2 din cele 25 de primării nu au site pe Internet.

Concluzii:

- percepția implicării ONG-urilor e similară la nivelul celor trei microregiuni, în schimb implicarea cetățenilor e mai ridicată în microregiunea Vest față de Sud, o posibilă explicație putând fi dată de gradul diferit de urbanizare a celor trei microregiuni
- la nivelul microregiunilor investigate, funcționarii din Vest sunt ceva mai puțin informați în privința celor trei legi
- propunerile oamenilor de afaceri au fost într-o mai mare măsură adoptate în proiectele de acte normative

Evaluare

Conform declarațiilor subiecților studiului, legea 52/2003 a avut un efect mai ridicat în rândul cetățenilor, 60% dintre subiecți considerând că, odată cu aplicarea acestei legi a crescut accesul acestora la informațiile cu caracter public. Oamenii de afaceri și mass media locală sunt percepute similar în ceea ce privește modul în care au fost influențate de prevederile legii 52 în timp ce ONG-urile sunt considerate a fi cele mai puțin influențate de prevederile acestei legi.

Prevederile legii 52/2003 au crescut și capacitatea cetățenilor de a influența deciziile Primăriei și ale Consiliul local, consideră 68% dintre subiecți în timp ce 48% consideră că, odată cu aplicarea prevederilor acestei legi, a crescut capacitatea de influență a oamenilor de afaceri asupra modului în care se iau deciziile publice locale. Cel mai puțin afectate de legea 52/2003 sunt, conform opiniilor subiecților, asociațiile profesionale și organizațiile non-guvernamentale. Și interesul instituțional de colaborare cu diverse segmente ale societății civile ne indică o orientare a instituțiilor APL spre un dialog cu oamenii de afaceri, cetățenii, sindicatele și media locală.

Imaginea cetățenilor care participă la activități de interes comunitare e una pozitivă, în special în privința cetățenilor care participă la activități voluntare de interes local. Și în topul utilității anumitor activități pe care le-ar putea derula locuitorii regăsim activitățile voluntare și informarea cetățenilor cu privire la proiectele și hotărârile APL, aceste activități fiind considerate ceva mai utile decât participarea la ședințe, recomandările făcute Primăriei sau propunerea de proiecte de interes local.

Și utilitatea unor acțiuni demarate de Primărie sau Consiliul local are în prim plan, conform declarațiilor celor intervievați, activitățile de informare și cele de organizare de acțiuni voluntare, acestea fiind considerate ceva mai utile decât acordarea de fonduri pentru proiecte de interes local.

Concluzii:

- impactul celor trei legi a fost prezentat de către reprezentanții APL ca fiind unul pozitiv, beneficiu în ceea ce privește accesul cetățenilor la informațiile cu caracter public și la procesul decizional,
- imaginea cetățeanului participant în rândul funcționarilor publici e una general pozitivă, cu ușor accent de pozitivitate în privința informării și a participării la activități voluntare
- reprezentanții APL consideră ceva mai utile activitățile de informare și cele de voluntariat, spre deosebire de cele de acordare de fonduri pentru proiecte de interes local.

Ancheta realizată în rândul reprezentanților organizațiilor non-guvernamentale

Componenta cantitativă a studiului care a vizat investigarea reprezentanților ONG-urilor a presupus, din cauza numărului redus (13) de ONG-uri din această zonă investigată, un design metodologic cvasi-experimental, fiind investigat, ca grup de control, un număr de 10 organizații non-guvernamentale din municipiul Timișoara.

Cunoaștere

În privința informațiilor cu privire la activitatea instituțiilor APL, Primăria și Consiliul local, reprezentanții ONG-urilor cunosc în proporție de 60% multe și foarte multe, situație cvasi-similară atât în rândul subiecților din aria investigată cât și în rândul subiecților din Timișoara.

În privința notorietății celor trei legi, cea mai cunoscută e legea 544/2001, cu o notorietate de circa 83%, urmată de legea 350/2005, cu 70% din mențiuni, și legea 52/2003, cunoscută de ceva mai mult de jumătate dintre cei intervievați, 52%. La nivelul celor două grupuri, dacă în privința legii 544 nu se pot constata diferențe mari, în privința celorlalte legi respondenții din Timișoara au declarat într-o mai mare măsură că au cunoștință de ele (fără a exista, totuși, diferențe semnificative statistic, datorită numărului redus de cazuri). Dintre cei care au auzit de aceste legi circa jumătate cunosc multe și foarte multe din prevederile lor.

În general respondenții indică în mod corect atât liniile majore ale conținutului legilor și responsabilii pentru aplicarea acestor legi.

În privința beneficiarilor acestor legi, respondenții indică,

- în privința legii 544/2001, ca principali beneficiari *mass-media* și *cetățenii*,
- în privința legii 52/2003, ca principali beneficiari *mass-media*, *organizațiile non-guvernamentale*, *oamenii de afaceri* și *cetățenii*,
- în privința legii 350/2005, ca principali beneficiari *organizațiile non-guvernamentale*.

Aplicarea prevederilor acestor legi afectează, în general, în mod pozitiv activitatea ONG-urilor, singura excepție constituind-o legea 350/2005, în cazul căreia subiecții menționează și influențe negative asupra instituțiilor, influențe datorate:

- finanțărilor reduse,
- metodologiei dificile de aplicare,
- respingerii proiectelor propuse.

Concluzii:

- reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale sunt, în general, informați cu privire la cadrul legislativ care le reglementează relația cu instituțiile APL dar cunosc într-o mai mică măsură conținutul acestor legi,
- reprezentanții ONG-urilor din Timișoara sunt mai informați cu privire la cele trei legi evaluate decât reprezentanții ONG-urilor din aria de referință,
- aplicarea acestor legi le influențează în mod pozitiv activitatea, singurele aspecte negative fiind menționate în cazul legii 350/2005.

Informare

Marea majoritate a celor intervievați cunoaște multe și foarte multe despre proiectele APL, un plus de informare fiind constatat în rândul ONG-urilor din Timișoara, fapt explicabil și datorită

mediatizării proiectelor Primăriei și Consiliului local din Timișoara. De altfel, și în privința modului în care instituțiile APL pot informa cel mai eficient cetățenii, putem constata diferențe semnificative între ONG-istii din Timișoara, care consideră ziarele, Internet-ul și întâlnirile cu cetățenii ca fiind cele mai eficiente mijloace de informare, în timp ce ONG-istii din aria de referință consideră afișele stradale, ziarele și întâlnirile directe cu cetățenii ca fiind mai eficiente. În general, subiecții se informează în mare măsură în privința activității instituțiilor publice, cele mai des utilizate surse de informare fiind constituite de mass-media locală, Internet-ul sau informările directe făcute de Primărie. Și în cazul acestui aspect constatăm diferențe între ONG-urile din zona investigată și cele din Timișoara. În tabelul de mai jos e prezentată ierarhia celor mai des utilizate surse de informare cu privire la activitatea instituțiilor APL. Dacă în zona investigată reprezentanții ONG-urilor se informează frecvent și prin participarea la ședințele APL, reprezentanții ONG-urilor timișorene se informează mai frecvent din mass-media și Internet.

Zona investigată	Timișoara
1. urmărirea emisiunilor posturilor tv locale	1. lectura ziarelor locale
2. ascultarea posturilor de radio locale	2. ascultarea posturilor de radio locale
3. afișe, fluturași ai Primăriei și Consiliului local	3. urmărirea emisiunilor posturilor tv locale
4. participarea la ședințele Primăriei și Consiliului local	4. accesarea Internetului
5. anunțurile verbale ale Primăriei și Consiliului local	5. discuții cu prietenii sau rudele
6. accesarea Internetului	6. discuții cu consilierii sau primarul
7. discuții cu consilierii sau primarul	7. panourile de informare ale Primăriei și Consiliului local
8. lectura ziarelor locale	8. anunțurile verbale ale Primăriei și Consiliului local
9. panourile de informare ale Primăriei și Consiliului local	9. afișe, fluturași ai Primăriei și Consiliului local
10. discuții cu prietenii sau rudele	10. participarea la ședințele Primăriei și Consiliului local

Aproape trei sferturi dintre cei intervievați declară ca Primăria din localitatea lor are site în rețeaua Internet, iar majoritatea acestora au vizitat de mai mult de două ori aceste site-uri.

Concluzii:

- există diferențe de opinie în ceea ce privește modalitatea cea mai eficientă prin care instituțiile APL pot informa cetățenii cu privire la proiectele locale, reprezentanții ONG-urilor din zona investigată optând pentru afișele stradale în timp ce timișorenii au indicat ziarele.
- majoritatea reprezentanților ONG-urilor sunt informați în mare măsură cu privire la proiecte promovate de Primărie și Consiliul local, informații care le parvin în special prin intermediul presei locale, existând și anumite nuanțe de informare (timișorenii se informează într-o mai mare măsură prin intermediul Internet-ului în timp ce subiecții din zona investigată se informează mai des prin intermediul întâlnirilor formale cu reprezentanții APL)

Evaluare

Interesul ONG-urilor, în relația cu instituțiile administrației publice locale, se canalizează în special spre

- a participa la concursuri de proiecte de interes local,
- a se informa despre proiectele APL,
- a participa la activități voluntare de interes local.

și mai puțin spre

- a face recomandări Primăriei și Consiliului local,
- a participa la ședințele Primăriei și Consiliului local.

Și utilitatea acțiunilor având ca scop propunerea de proiecte instituțiilor APL e mai mare decât cea a participării la ședințele instituțiilor publice și a recomandărilor făcute acestora.

În opinia celor mai mulți dintre cei intervievați, implementarea legii 52/2003 a condus la un acces mai ridicat la procesul decizional local numai în cazul ONG-urilor și mass-media, în cazul cetățenilor și a oamenilor de afaceri opinia celor mai mulți fiind aceea că accesul a rămas la fel.

Ca atare, legea 52/2003 a schimbat în bine capacitatea de a influența luarea deciziilor de către instituțiile APL numai în cazul ONG-urilor și al mass-media.

Concluzii:

- în general, reprezentanții ONG-urilor dau dovadă de pragmatism în relația cu autoritățile locale, considerând mai utile în relația cu acestea activitățile care presupun în mod direct implicarea ONG-urilor (proiecte, activități de voluntariat),
- Legea 52/2003 a adus, în opinia celor intervievați, un plus de acces la procesul decizional local, numai în cazul ONG-urilor și al mass-media, în cazul cetățenilor accesul nemodificându-se.

Participare

Mai mult de două treimi dintre cei intervievați au avut de gând să participe la o ședință a Primăriei sau Consiliului local în perioada 2007-2008 iar 65% au și participat, aproape jumătate dintre ei luând cuvântul. Circa două treimi dintre subiecți au făcut o recomandare unui reprezentant al APL, și în cazul a 48% dintre subiecți, aceste recomandări au fost incluse în proiectele de acte normative.

Tot 48% dintre subiecți au depus un proiect la Primărie sau Consiliul local, iar peste 80% dintre aceștia au și primit finanțări din partea instituțiilor APL pentru proiecte de interes local.

Dacă în privința participării la ședințele Primăriei nu există diferențe semnificative între subiecții din zona de referință și cei din Timișoara, în privința recomandărilor făcute de către ONG-uri instituțiilor APL, subiecții din Timișoara au menționat într-o mai mare măsură că au făcut astfel de recomandări. Și în privința proiectelor depuse la Primărie, ONG-urile din Timișoara au depus într-o mai mare măsură astfel de proiecte (60%) față de ONG-urile din zona de referință (38%), rata de succes fiind similară.

Și înainte de 2007 se poate constata un anumit pattern comportamental similar în ceea ce privește participarea la activitățile APL, dar la o pondere mai redusă, semn al unei intensificări a interacțiunii dintre societatea civilă și instituțiile publice.

În privința numărului mediu de întâlniri cu reprezentanții altor instituții, constatăm că principalii parteneri de dialog sunt

- ONG-urile
- Oamenii de afaceri
- Mass-media
- Primăria

Constatăm diferențe semnificative în ceea ce privește dialogul inter-instituțional între ONG-urilor din zona de referință și cele din Timișoara. Astfel, ONG-urile din zona celor trei microregiuni au un dialog mai degrabă cu Primăria și Consiliul local, în timp ce ONG-urile din Timișoara au un dialog mai ridicat, pe ansamblu, cu toate tipurile de instituții, în special cu alte ONG-uri, cu oamenii de afaceri, cu mass-media locală și cu asociațiile profesionale.

Reprezentanții ONG-urilor apreciază, în general, modul în care colaborează cu instituțiile APL, în special în privința luării deciziilor de interes public.

Concluzii:

- Reprezentanții ONG participă într-o mai mare măsură decât cetățenii la activitățile instituțiilor APL, implicarea acestora în procesul decizional local fiind destul de ridicată,
- Există diferențe între ONG-urile timișorene și cele din cele trei microregiuni în special în privința capacității de a propune proiecte de interes local, deși rata de succes a acestora e similară în cele două zone,
- În dialogul inter-instituțional, ONG-urilor din zona de referință au mai puține contacte cu alte instituții, dintre aceste remarcându-se Primăria și Consiliul local, în timp ce ONG-urile timișorene au un dialog mult mai intensificat, în special cu alte segmente ale societății civile.